

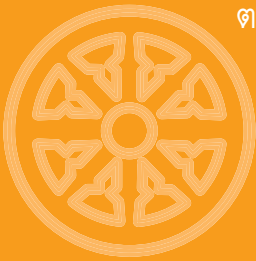
หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ ป.ธ. ๖, ศน.บ., M.A., Ph.D.

สมพร อ่อนน้อม พธ.บ. (เกียรตินิยม), นศ.บ.

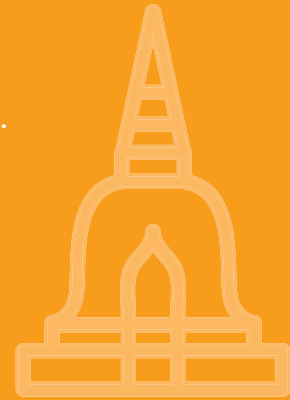
ประจวบ ตริภักดิ์ พธ.บ., สส.ม.

ผู้ตรวจ

ดำรง อมโร ป.ธ. ๕, ศษ.บ., ค.ม.

รศ. ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง ป.ธ. ๙, พธ.บ., อ.ม., ประ.ด.

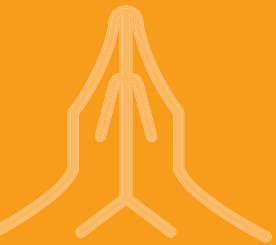
ผศ. ดร.บัญญัติ สาลี ป.ธ. ๗, พธ.บ., ศศ.ม., ประ.ด.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

บุญรัตน์ รอดตา ศษ.บ.

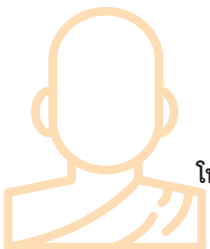
ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สาราธาราษฎร์

๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๙๓๙๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๕๓๗๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๖ • ๐๒ ๒๒๕ ๖๕๕๗

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่

ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์

สมพร อ่อนน้อม

ประจวบ ตรีภักดิ์

ผู้ตรวจ

ธำรง อมโร

รศ. ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ. ดร.บัญญัติ สาลี

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์

บุญรัตน์ รอดตา

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7830-7

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเรณูชัย จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้ จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ให้สังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา เล่มนี้ ยึดแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลักการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอด ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่สร้างเสริมความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา เล่มนี้ จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ด้านศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เล่มนี้ ได้ออกแบบให้มีย่อประกอบ ดังนี้

๑ ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง (ตามหนังสือที่ ศธ. ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๔๓) ซึ่งตัวชี้วัดระหว่างทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า ส่วนตัวชี้วัดปลายทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า

๒ สารการเรียนรู้ แสดงขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้

๓ ประโยชน์จากการเรียนรู้ สรุปประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นประเด็นสั้น ๆ

๔ คำถามชวนคิด เป็นคำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความสงสัยและสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

๕ เนื้อหา แบ่งเป็นหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และ หัวเรื่องย่อย ตรงตามตัวชี้วัดชั้นปีและสารการเรียนรู้แกนกลาง มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)แทรกเป็นช่วง ๆ เนื้อหาบางตอน อาจนำเสนอด้วยภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ แผนที่ความคิด และประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ ดังนี้

๕.๑ คำสำคัญ ระบุคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหาโดยพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้าต่างจากตัวพื้น คำสำคัญนี้จะใช้ตัวเน้นเฉพาะคำที่ปรากฏคำแรก ในเนื้อหา ไม่เน้นคำที่เป็นหัวข้อ

๕.๒ ภาพประกอบ พร้อมคำบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหา

๕.๓ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ แผนที่ความคิด สอดคล้องกับเนื้อหา

๕.๔ เรื่องน่ารู้ เป็นความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่านในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ โดยคัดสรรเฉพาะเรื่องที่นักเรียนควรรู้

๖ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำเมื่อจบเนื้อหาในการเรียนแต่ละหัวข้อ เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เหมาะสมกับวัย สะดวกในการปฏิบัติ กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๗ บทสรุป สรุปเนื้อหาหลังจากจบเนื้อหาและกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นผังมโนทัศน์ เพื่อให้นักเรียนทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้ว

๘ กิจกรรมเสนอแนะ นำเสนอกิจกรรมที่นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มา บูรณาการในการปฏิบัติกิจกรรม

๙ โครงงาน เป็นข้อเสนอแนะให้นักเรียนปฏิบัติ โครงงาน โดยเสนอแนะหัวข้อโครงงานและแนวทางการปฏิบัติโครงงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีของหน่วยการเรียนรู้ นั้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหา

๑๐ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นำเสนอตัวอย่าง สถานการณ์การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๑ คำถามทบทวน เป็นคำถามแบบอัตนัยที่มุ่งถาม เพื่อทบทวนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

๑๒ ห้าเหลี่ยม ประกอบด้วย

๑๒.๑ บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร หรือเว็บไซต์ที่ใช้ประกอบการเขียน

๑๒.๒ อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหา มาอธิบายและจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

พระพุทธ ๑

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา..... ๒
๒. พุทธประวัติ ๖
๓. ชาดก ๑๓
๔. ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ..... ๑๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

พระธรรม ๒๔

๑. พระรัตนตรัย..... ๒๔
๒. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา..... ๒๙
๓. พุทธศาสนสุภาษิต ๔๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

พระสงฆ์ ๔๗

๑. พุทธสาวก..... ๔๘
๒. ชาวพุทธตัวอย่าง..... ๕๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

การปฏิบัติตนดี..... ๖๐

๑. หน้าทีชวพุท.....๖๑

๒. มารยาทชาวพุท.....๖๖

๓. ศาสนพิธี.....๓/๑

๔. การบริหารจิตและการเจริญปัญญา.....๓/๔

บรรณานุกรม..... ๘๔

อภิธานศัพท์ ๘๖

ตัวชี้วัดชั้นปี

- ๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน (ส ๑.๑ ป. ๔/๑)
- ๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด (ส ๑.๑ ป. ๔/๒)
- ๓ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด (ส ๑.๑ ป. ๔/๓)
- ๔ อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่น ๆ โดยสังเขป (ส ๑.๑ ป. ๔/๔)

สาระการเรียนรู้

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
- พุทธประวัติ
- ชาดก
- ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

ประโยชน์จากการเรียนรู้

๑. ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของศาสนิกชน
๒. ได้แบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากพุทธประวัติ ชาดก และประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

คำถามชวนคิด

๑. ศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้ที่นับถืออย่างไร
๒. การนำแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากการศึกษาพุทธประวัติ ชาดก และประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ มาปฏิบัติมีผลดีอย่างไร

พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของสังคมไทยที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นศูนย์รวมการทำความดี ชาวพุทธควรศึกษาความสำคัญของพระพุทธศาสนา พุทธประวัติ และชาดกให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามความเหมาะสม

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน จึงมีความสำคัญต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

สถาบันหลักของสังคมไทยมี ๓ สถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ส่วนสถาบันศาสนา ซึ่งหมายถึงพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยที่เป็นชาวพุทธ

คนไทยที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้นำหลักธรรมมาเป็นหลักปฏิบัติและใช้อบรมสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นคนดี ได้สร้างวัด ได้บวชเรียน ได้ทำนุบำรุงวัดให้สวยงาม สงบร่มเย็น น่าเลื่อมใส เพื่อใช้เป็นสถานที่เผยแผ่หลักธรรมและประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธนิยมให้บุตรหลานบวชเพื่อศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

คนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาหากมีเรื่องทุกข์ใจก็จะนึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า นึกถึงวัด นึกถึงพระสงฆ์ แล้วนำมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ โดยมีพระพุทธรูปและศาสนสถานเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา

พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความเคารพ ความเชื่อถือ และความร่วมมือ ตลอดจนเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนให้มีความรัก ความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๑.๒ วัดเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ

วัดเป็นศูนย์กลางการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม เช่น สอนให้มีเมตตา กรุณา เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักให้อภัย นอกจากนี้ วัดยังเป็น สถานที่พัฒนาจิตใจของคนในสังคม เช่น เป็นสถานที่ฝึกสมาธิ **สวดมนต์ไหว้พระ** ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

วัดเป็นสถานที่อบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับชาวพุทธ

๑.๓ วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี

ชาวพุทธจะประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัด เช่น พิธีอุปสมบท พิธีทอดกฐิน พิธีทอดผ้าป่า หรืองานบุญประเพณีต่าง ๆ ทำให้ชาวพุทธได้พบปะ สังสรรค์กัน

วัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธ

๑.๔ วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

คนในชุมชนจะใช้วัดเป็นสถานที่ทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัด ประเพณีท้องถิ่นตามเทศกาลต่าง ๆ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาชุมชนและกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีและร่วมมือกันทำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์

วัดเป็นสถานที่จัดงานหรือประเพณีท้องถิ่นตามเทศกาลต่าง ๆ ของคนในชุมชน

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธอย่างไร สรุปและบันทึกผล แล้วพลัดกันนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน

๒. พุทธประวัติ

พุทธประวัติ หมายถึง ประวัติของพระพุทธเจ้า ศาสดาของพระพุทธศาสนา การศึกษาพุทธประวัติจะช่วยให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า และได้นำพระจริยวัตรของพระองค์มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

๒.๑ สรุปพุทธประวัติ

พระพุทธเจ้ามีพระนามเดิมว่า สิทธัตถะ เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา ประสูติในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ที่ลุมพินีวัน ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเมืองกบิลพัสดุ์กับเมืองเทวทหะ หลังประสูติได้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ขึ้นมากมาย

พระนางสิริมหามายาประสูติพระราชโอรส
ที่ลุมพินีวัน

ประสูติได้ ๕ วัน

พราหมณ์ ๑๐๘ คนร่วมกันขนานพระนามและทำนาย
พระลักษณะ

ประสูติได้ ๗ วัน

พระราชมารดาสิ้นพระชนม์

พระชนมายุ ๗ พรรษา

ทรงเข้ารับการศึกษาศิลปศาสตร์ ๑๘ ประการ

พระชนมายุ ๑๖ พรรษา

อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงยโสธราหรือพิมพา

๒.๒ เสด็จออกผนวช

ขณะพระชนมายุ ๒๙ พรรษา
เสด็จประพาสนอกพระราชวัง ทรง
เห็น**เทวทูต ๔** ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ
คนตาย และสมณะ พระองค์ได้นำ
สิ่งที่ทรงเห็นมาพิจารณาไตร่ตรอง
ก็ทรงพบว่า ชีวิตมีแต่ความทุกข์
จึงตัดสินใจพระทัยเสด็จออกผนวช
เพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์ในคืนที่
พระนางยโสธราประสูติพระราชกุล
โดยประทับม้ากัณฐกะและมีนาย
ฉันทะตามเสด็จออกจากพระราชวัง

เจ้าชายสิทธัตถะนำสิ่งที่ทรงเห็น
มาพิจารณาไตร่ตรอง

เมื่อเสด็จถึงริมฝั่งแม่น้ำอโนมา
ทรงใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลี
ทรงนุ่งห่มผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาดจาก
เปลือกไม้ แล้วทรงมอบเครื่องทรง
และม้ากัณฐกะให้นายฉันทะนำกลับ
เมืองกบิลพัสดุ์ ส่วนพระองค์ได้
อธิษฐานเป็นนักบวช ณ ที่นั้น

เจ้าชายสิทธัตถะ
ทรงใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลี

๒.๓ ตรัสรู้

หลังจากทรงผนวชแล้วได้ศึกษาความรู้จากสำนักของอาฬารดาบสและอุททกดาบส แต่ยังไม่พบทางพ้นทุกข์ จึงทรงอำลาพระอาจารย์ทั้งสองออกค้นหาทางพ้นทุกข์ต่อไป พระองค์ได้ทรงทดลองปฏิบัติตนบำเพ็ญ**ทุกกรกิริยา**ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น กัดฟัน กลั้นลมหายใจ อดอาหาร จนร่างกายซูบผอม ทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ จึงทรงเปลี่ยนมาบำเพ็ญเพียรทางจิตด้วยการทำจิตใจให้สงบ ในที่สุดก็ได้ตรัสรู้อรินัย ๔ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค เป็นพระพุทธรเจ้าในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา

พระสิทธัตถะทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า การที่พระพุทธรเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรทางจิตจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า เพราะพระองค์ทรงมีคุณธรรมอะไรบ้าง บันทึกผล แล้วพลัดกันนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน

๒.๔ ประกาศธรรม

หลังจากตรัสรู้แล้ว พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาบุคคลที่จะฟังคำสอนของพระองค์ ครั้งแรกได้ระลึกถึงอาฬารดาบสและอุททกดาบส แต่ทรงทราบว่าท่านทั้งสองได้เสียชีวิตไปแล้ว จึงระลึกถึง**ปัญจวัคคีย์**ที่เคยปรนนิบัติรับใช้ เมื่อครั้งที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพราะเห็นว่าจะสามารถเข้าใจหลักคำสอนได้เร็ว จึงเสด็จไปที่อิสิปตนมฤคทายวัน แสดงปฐมเทศนาชื่อ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ทำให้โกณฑัญญะหนึ่งในปัญจวัคคีย์บรรลุธรรมขั้นโสดาบัน ขอบวชเป็นพระภิกษุ จึงมีพระสงฆ์รูปแรกเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา วันต่อ ๆ มาได้ทรงสอนปัญจวัคคีย์ที่เหลือให้บรรลุธรรมขั้นโสดาบันและขอบวชเป็นพระภิกษุทั้งหมด จากนั้นได้ทรงแสดงธรรมชื่อ **อนัตตลักขณสูตร**โปรดจนพระปัญจวัคคีย์ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

พระพุทธเจ้าทรงแสดงอนัตตลักขณสูตรโปรดพระปัญจวัคคีย์

ต่อมาได้แสดงธรรมโปรดยสะ บุตรของเศรษฐี พร้อมกับสหายอีก ๕๔ คน จนทั้งหมดได้บรรลุธรรมและบวชเป็นพระสาวก ขณะนั้นได้มีพระสาวกรวม ๖๐ องค์ พระพุทธเจ้าจึงได้ส่งพระสาวกให้แยกย้ายกันไปประกาศพระศาสนา ตามสถานที่ต่าง ๆ ส่วนพระองค์ได้เสด็จไปเมืองราชคฤห์ เพื่อแสดงธรรมโปรด พระเจ้าพิมพิสาร

๑. โปรดชฎิล ๓ พี่น้องและบริวาร เมื่อเสด็จถึงตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ได้พำนักที่สำนักของชฎิล ซึ่งเป็นนักบวชลัทธิบูชาไฟ พี่ชายคนโตชื่ออุรุเวลกัสสปะ มีบริวาร ๕๐๐ คน คนรองชื่ออนทีกัสสปะ มีบริวาร ๓๐๐ คน และคนน้องชื่อ คยากัสสปะ มีบริวาร ๒๐๐ คน ชฎิลทั้งหมดเมื่อได้ฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ก็เกิดความเลื่อมใสขอบวชเป็นพระสาวก เมื่อบวชแล้วพระพุทธเจ้าได้ทรง แสดงธรรมชื่ออาทิตตปริยายสูตรให้ฟังจนพระชฎิลทั้งหมดบรรลุธรรมเป็น พระอรหันต์

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพระชฎิล ๓ พี่น้องและบริวาร

๒. โปรดพระเจ้าพิมพิสาร พระพุทธเจ้าเสด็จถึงลัฏฐิวัน (สวนตาลหนุ่ม) พร้อมด้วยพระชฎิล ๓ พี่น้อง เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทรงทราบข่าวจึงเสด็จมาเข้าเฝ้าพร้อมข้าราชการบริพาร ทุกคนแปลกใจที่เห็นพระชฎิล ๓ พี่น้องตามมาด้วย พระพุทธเจ้าจึงให้พระอรุเวลกัสสปะชี้แจงถึงสาเหตุที่เปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา

จากนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมให้ฟัง เมื่อแสดงธรรมจบพระเจ้าพิมพิสารบรรลุธรรมขั้นโสดาบัน ข้าราชการบริพารและประชาชนได้ประกาศตนนับถือ

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพระเจ้าพิมพิสาร

พระรัตนตรัย พระเจ้าพิมพิสารได้กราบทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าและพระสาวกให้ไปฉันภัตตาหารที่พระราชวัง แล้วทรงถวายพระราชอุทยานเวสุวัน (สวนไม้) ให้เป็นที่ประทับ เวสุวันจึงเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

๓. โปรดพระอัครสาวก ขณะที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ วัดเวสุวัน พระอัสสชิซึ่งเป็นหนึ่งในปัญจวัคคีย์ได้เดินทางมาที่เมืองราชคฤห์ เมื่ออุปติสสะเห็นพระอัสสชิซึ่งมีจริยวัตรตรงดงามน่าเลื่อมใส จึงขอสมัครเป็นศิษย์ พระอัสสชิบอกว่า “ตนยังมีความรู้ไม่มาก ขอให้ไปเรียนกับพระพุทธเจ้า” อุปติสสะได้ถามว่า “พระพุทธเจ้าสอนอย่างไร” พระอัสสชิตอบว่า “ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระพุทธเจ้าทรงแสดงเหตุและความดับแห่งธรรมเหล่านั้น” อุปติสสะเมื่อได้ฟังก็เกิดดวงตาเห็นธรรม จึงรีบไปบอกโกณฑัญญะซึ่งเป็นเพื่อนสนิท แล้วชวนกันไป

เข้าเฝ้าและขอบวชกับพระพุทธเจ้า
เมื่อบวชแล้วอุปติสสะมีชื่อเรียกว่า
พระสารีบุตร ส่วนโกณฑัญญะมีชื่อ
เรียกว่า พระโมคคัลลานะ

อุปติสสะชักชวนโกณฑัญญะไป
เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า

พระโมคคัลลานะบวชได้ ๓ วัน

บรรลุปะเป็นพระอรหันต์ ได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้า
ให้เป็นพระอัครสาวกฝ่ายซ้าย เป็นเลิศในทางมฤตยู

พระสารีบุตรบวชได้ ๑๕ วัน

บรรลุปะเป็นพระอรหันต์ ได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้า
ให้เป็นพระอัครสาวกฝ่ายขวา เป็นเลิศในทางมี
ปัญญา

๔. แสดงโอวาทปาติโมกข์ หลังจากทีพระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศ
พระพุทธศาสนาเป็นเวลา ๙ เดือน ในคืนวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ พระอรหันต์
จำนวน ๑,๒๕๐ รูป มาประชุมพร้อมกันโดยไม่ได้นัดหมายที่วัดเวฬุวัน
เมืองราชคฤห์ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ หรือโอวาท ๓

โอวาท ๓ เป็นหลักคำสอนที่เป็นหัวใจ
ของพระพุทธศาสนา หลักธรรมหมวดอื่น ๆ
สอดคล้องกับหลักการ ๓ ประการนี้ ได้แก่

๑. การไม่ทำความชั่ว

๒. การทำความดี

๓. การทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์

พระสงฆ์สาวกได้นำหลักการดังกล่าวนี้ไปสั่งสอนประชาชนตามเมืองและ
แคว้นต่าง ๆ จนพระพุทธศาสนาตั้งมั่นและเป็นปึกแผ่นในดินแดนชมพูทวีป

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนได้ข้อคิดอะไรบ้าง
จากการศึกษาพุทธประวัติและจะนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร
แล้วเขียนสรุปนำเสนอที่มุมนิทรรศการ

๓. ชาดก

ชาดก คือ เรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า เมื่อยังเป็นพระโพธิสัตว์
ทรงบำเพ็ญบารมี ก่อนที่พระองค์จะประสูติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
ในชาติสุดท้าย

๓.๑ กุฎิพุทธชาดก

กาลครั้งหนึ่ง มีนกขมิ้นตัวหนึ่งอาศัยอยู่บนต้นไม้สูง มันเลือกที่จะทำรังอย่างฉลาด วันหนึ่งฝนได้ตกหนักทั้งวัน นกขมิ้นเห็นลิงนั่งตากฝนหนาวสั่นอยู่ จึงถามด้วยความเป็นห่วงว่า

“เจ้าหนาวมากไหม เจ้ามีมือ มีเท้าแต่ทำไมไม่สร้างบ้านอยู่ วันที่ฝนตกจะได้ไม่ต้องมานั่งหนาวอยู่อย่างนี้”

ลิงตอบด้วยความโกรธว่า “ข้ามีมือ มีเท้า และมีหัวเหมือนมนุษย์ก็จริง แต่ไม่มีสติ ปัญญาอย่างมนุษย์ ข้าเลยสร้างบ้านอยู่ไม่ได้”

ลิงพาลตอบคำถามนกขมิ้นด้วยความโกรธ

นกขมิ้นจึงแนะนำว่า “ถ้าเจ้าอยากมีสติปัญญาก็หยุดนิสัยขี้โกง แล้วฝึกตนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม ซึ่งเป็นหนทางที่ทำให้ปัญญาเกิดขึ้นกับเจ้า”

ทันใดนั้นลิงได้กระโดดเข้าไปหานกขมิ้นด้วยหวังจะทำร้าย เพราะไม่พอใจที่นกขมิ้นสั่งสอนตน นกขมิ้นเลยบินหนีไปก่อน ลิงเมื่อไม่สามารถทำร้าย

นกขมิ้นได้ จึงคว่ำรังของนกขมิ้นมาขยี้ทิ้งด้วยความโมโहनกขมิ้นจึงบินไปหาที่อยู่ใหม่ เพราะเชื่อว่าถึงอย่างไรลิงตัวนั้นก็ต้องทำลายรังของตนอย่างแน่นอน

ลิงได้ทำลายรังนกขมิ้นด้วยความโมโห

ขาดเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “การแนะนำตักเตือนคนพาล
อาจจะได้รับความเดือดร้อนตามมาในภายหลัง”

๓.๒ มหาอุกกุสชาดก

กาลครั้งหนึ่ง ในที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมีป่าใหญ่อยู่แห่งหนึ่ง ในป่านั้นมี
สระน้ำเป็นที่อาศัยของสัตว์ ๔ ชนิด ได้แก่ เขี้ยวสองนิ้วเมีย พญานกออก
เต่า และราชสีห์

วันหนึ่งเขี้ยวสองนิ้วเมียได้ปรึกษากันเรื่องการมีลูก เขี้ยวผู้เป็นเมีย
กล่าวว่า “ตั้งแต่มาอยู่ที่นี้เรายังไม่มีเพื่อนเลย หากเกิดอันตรายขึ้นจะไปพึ่งพาใคร
ก่อนที่จะมีลูก เราควรไปผูกมิตรกับสัตว์ทั้ง ๓ ตัวเสียก่อน” เขี้ยวสามีเห็นด้วย
จึงไปผูกมิตรกับสัตว์ทั้ง ๓ ตัว เมื่อได้ผูกมิตรกันแล้ว จึงไปทำรังอยู่ที่ต้นกระทุ้ม
ข้างสระน้ำ ไม่นานก็มีลูกน้อย ๒ ตัว

ในวันหนึ่ง พวกพรานป่าพากันออกตระเวนล่าสัตว์ป่า ตลอดทั้งวันไม่ได้
สัตว์อะไรเลย จึงตกลงกันว่าจะนอนพักค้างคืนใต้ต้นกระทุ้มข้างสระน้ำนั้น
เมื่อล่าสัตว์ได้แล้วค่อยกลับบ้าน ตกค่ำ
พวกพรานป่าได้ก่อไฟเพื่อไต้ยุ้ง ควันไฟ
ได้ลอยไปเข้าตาลูกเขี้ยว ลูกเขี้ยว
จึงส่งเสียงร้องด้วยความกลัว

พวกพรานป่าเมื่อได้ยินเสียงร้อง
ของลูกเขี้ยวก็ดีใจ อยากได้ลูกเขี้ยว
มาเป็นอาหาร จึงช่วยกันสุมไฟให้ลูก
ไฟลง แม่เขี้ยวบอกเขี้ยวสามีให้ไปขอ
ความช่วยเหลือจากพญานกออก เต่า
และราชสีห์ตามลำดับ

ควันไฟที่พวกพรานป่าก่อขึ้น
ได้ลอยไปเข้าตาลูกเขี้ยว

พญานกออกใช้ปีกวิดน้ำจากสระมาดับไฟที่พวกพรานป่าได้ก่อขึ้นเต่าค่อย ๆ ว่ายน้ำมาใกล้ฝั่งเพื่อเบนความสนใจของพวกพรานป่า พวกพรานป่าจึงโยนเชือกไปคล้องเต่า แต่เต่ามีแรงมากได้ฉุดรั้งพวกพรานป่าตกน้ำ เมื่อว่ายน้ำขึ้นฝั่งได้พวกพรานป่าก็ช่วยกันสูบลไฟอีก

ราชสีห์เดินออกมาจากป่าส่งเสียงร้องคำราม พวกพรานป่าเมื่อได้ยินเสียงร้องของราชสีห์ต่างพากันวิ่งหนีไปคนละทิศคนละทาง จากนั้นใจของสัตว์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรแท้ทำให้ความสุขของเหยี่ยวสองผัวเมียและสัตว์ทุกตัวกลับคืนมาอีกครั้ง

พวกพรานป่าช่วยกันจับเต่า

พวกพรานป่าวิ่งหนีราชสีห์เพราะความกลัว

ชาดกเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “มิตรแท้สามารถช่วยเหลือได้ในยามที่ทุกข์ยาก”

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า หลังจากเรียนกฎภูตูกษัตริย์และมหาอุกฤษชาดกจบแล้ว นักเรียนได้ข้อคิดหรือคติสอนใจเรื่องอะไรบ้าง และจะนำข้อคิดหรือคติสอนใจนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร แล้วบันทึกผลลงในสมุด จากนั้นนักเรียนแต่ละคนนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในห้องเรียน

๔. ประวัติศาสดาของศาสนาต่าง ๆ

ศาสดา คือ ผู้ก่อตั้งศาสนา การศึกษาประวัติศาสตร์ศาสดาของศาสนาต่าง ๆ ทำให้รู้ความเป็นมา ได้ข้อคิดและแบบอย่างในการดำเนินชีวิต รวมทั้งปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ

๔.๑ นบีมุฮัมมัด

มุฮัมมัดเกิดที่เมืองเมกกะ เมื่อ พ.ศ. ๑๑๑๓ เป็นบุตรของนายอับดุลเลาะห์และนางามีนะฮ์ ท่านกำพร้าบิดามารดาตั้งแต่เด็กอาศัยอยู่กับปู่ เมื่อปู่ถึงแก่กรรมได้ไปอาศัยอยู่กับลุง และประกอบอาชีพค้าขาย เมื่ออายุ ๒๕ ปี ได้แต่งงานกับคอดีญะฮ์ มีบุตร ๖ คน

ใน พ.ศ. ๑๑๕๓ ขณะที่มุฮัมมัดนั่งสงบจิตอยู่ที่ถ้ำฮิรอฮ์ ได้มีเทวทูตองค์หนึ่งนำโองการ

ของอัลลอฮ์มาบอกว่า แท้จริงพระเป็นเจ้ามีเพียงพระองค์เดียวคืออัลลอฮ์ และอัลลอฮ์ให้มุฮัมมัดเป็นนบีทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนา หลังจากนั้นประมาณ ๒-๓ เดือน ก็ได้ประทานโองการเป็นครั้งที่ ๒ ให้นบีมุฮัมมัดเผยแผ่ศาสนาแก่ประชาชนทั้งหลาย

ใน พ.ศ. ๑๑๖๕ นบีมุฮัมมัดได้ไปอยู่เมืองยาatrib ชาวมุสลิมจึงถือปีนี้เป็นปีเริ่มต้นของการนับศักราชอิสลามที่เรียกว่า ฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.)

ดาวและเดือนเสี้ยวเป็นสัญลักษณ์
ที่บ่งบอกถึงความเป็นมุสลิม

นบีมุฮัมมัดได้สร้างเมือง
ยาatribให้เป็นเมืองของชาวอาหรับ
เรียกชื่อว่า มะดีนะฮ์ สร้างมัสยิด
ไว้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม
ทางศาสนา และได้กำหนดให้วันศุกร์
เป็นวันบิรุต

ชาวมุสลิมประกอบพิธีฮัจญ์ที่อัลกะอ์บะฮ์
เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ใน พ.ศ. ๑๑๓๓ นบีมุฮัมมัดได้ยกกองกำลังมุสลิมไปประชุมवाद
อฮฺนวนพระเป็นเจ้าที่อัลกะอ์บะฮ์ ในเวลาต่อมาอัลกะอ์บะฮ์จึงเป็นศูนย์กลาง
การประกอบพิธีฮัจญ์ของชาวมุสลิม

นบีมุฮัมมัดได้ประกาศคำสอนจนแพร่หลายทั่วดินแดนอาหรับและ
ประเทศใกล้เคียงเป็นเวลา ๒๓ ปี และได้สิ้นพระชนม์ ณ เมืองมะดีนะฮ์
เมื่ออายุ ๖๓ ปี

มุสลิมคือผู้ที่นับถือ
ศาสนาอิสลาม

๔.๒ พระเยซูคริสต์

พระเยซูคริสต์ประสูติเมื่อ พ.ศ. ๕๔๓ ที่เมืองเบทเลเฮม เป็นบุตรของนายโยเซฟและนางมารีย์ ในวันประสูติกษัตริย์เฮโรดทรงเชื่อในคำทำนายของศาสตพยากรณ์ว่า ได้มีผู้มีบุญมาเกิดเพื่อแข่งบารมีกับพระองค์ จึงสั่งให้ทหารไปฆ่าเด็กชายทุกคนที่มีอายุ ๒ ปีลงมา ที่อยู่ในเมืองเบทเลเฮมและบริเวณใกล้เคียง โยเซฟและมารีย์ได้พาพระเยซูคริสต์หนีภัยไปอยู่ที่ประเทศอียิปต์ ครั้นกษัตริย์เฮโรดสิ้นพระชนม์ก็กลับมาอยู่ที่เมืองนาซาเร็ธ ซึ่งเป็นดินแดนทางตอนเหนือของประเทศอิสราเอลในปัจจุบัน

พระเยซูคริสต์ประสูติ

พระเยซูคริสต์มีความเฉลียวฉลาดสนใจในทางธรรมมาตั้งแต่เด็ก เมื่อพระชนมายุ ๑๒ พรรษา ได้ได้ตอบธรรมกับบุโรหิตที่กรุงเยรูซาเลม จากนั้นไม่มีใครทราบชีวประวัติของพระองค์อีกเลย เรื่องราวของพระองค์ได้รับ

การเปิดเผยอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีพระชนมายุ ๓๐ พรรษา ขณะทรงออกสั่งสอนประชาชนอยู่ในแคว้นกาลิลี

การแสดงธรรมครั้งสำคัญของพระเยซูคริสต์ที่ประชาชนมาฟังมากที่สุด คือ การเทศนาบนภูเขา ธรรมที่แสดงมีใจความสำคัญกล่าวถึงความศรัทธา และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเป็นเจ้า การประกาศรับรองบัญญัติ ๑๐ ประการของ โมเสส ตลอดจนคำสอนของศาสดาองค์ก่อน ความรัก และการให้อภัย

พระเยซูคริสต์ได้ประกาศศาสนาเป็นเวลา ๓ ปี ทรงเลือกสาวก ๑๒ คน เป็นอัครสาวก ต่อมาได้ถูกทหารโรมันจับตัวไปขึ้นศาล ถูกจับตรึงไม้กางเขนและสิ้นพระชนม์ ณ ภูเขาโคลกอต ทางตอนเหนือของกรุงเยรูซาเลม ก่อนสิ้นพระชนม์ พระองค์ได้กล่าวว่า “ขอพระบิดาได้โปรดประทานอภัยแก่ผู้ที่ทำร้ายพระองค์เพราะพวกเขาไม่รู้ว่าได้ทำอะไรลงไป” ชาวคริสต์ได้ถือว่าคำกล่าวนี้เป็นถ้อยคำอันศักดิ์สิทธิ์ หลังสิ้นพระชนม์ ๓ วัน พระเยซูคริสต์ได้กลับฟื้นคืนชีพ และทรงมอบพันธกิจแก่เหล่าสาวก แล้วเสด็จสู่สวรรค์

พระเยซูคริสต์สิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ณ ภูเขาโคลกอต ทางตอนเหนือของกรุงเยรูซาเลม

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาอิสลาม และคริสต์ศาสนา สรุปและบันทึกผล แล้วผลัดกันนำเสนอหน้าห้องเรียน

บทสรุป

พระพุทธ

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

- มีพระพุทธรูปและศาสนสถานเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา
- พระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจและเป็นศูนย์กลางของความเคารพ ความเชื่อถือ และความร่วมมือ

วัดเป็นศูนย์รวมการทำ ความดีและพัฒนาจิตใจ

- เป็นสถานที่ฝึกสมาธิ สวดมนต์ไหว้พระ
- เป็นสถานที่ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

วัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี

- เช่น พิธีอุปสมบท พิธีทอดกฐิน พิธีเวียนเทียน การทำบุญประเพณีต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา

วัดเป็นแหล่งทำกิจกรรมทางสังคม

- เช่น จัดประเพณีท้องถิ่นตามเทศกาลต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมสังคมสงเคราะห์

พุทธประวัติ

สรุปพุทธประวัติ

- ประสูติได้ ๕ วัน พรหมณ์ ๑๐๘ คนร่วมกันขนานพระนามและทำนายพระลักษณะ
- ประสูติได้ ๗ วัน พระราชมารดาสิ้นพระชนม์
- พระชนมายุ ๗ พรรษา ทรงเข้ารับการศึกษาศิลปศาสตร์ ๑๘ ประการ
- พระชนมายุ ๑๖ พรรษา อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงยโสธราหรือพิมพา

เสด็จออกผนวช

- พระชนมายุ ๒๙ พรรษา ได้เสด็จออกผนวช

ตรัสรู้

- เมื่อพระชนมายุ ๓๕ พรรษา ได้ตรัสรู้อย่างถาวร ๔ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

ประกาศธรรม

- ทรงแสดงธรรมจกกับปวัตตนสูตรโปรดปัญจวัคคีย์ (ปทุมเทสนา)
- ทรงแสดงธรรมโปรดยสะและสหายอีก ๕๔ คน
- โปรดชฎิล ๓ พี่น้องและบริวาร
- โปรดพระเจ้าพิมพิสาร
- โปรดพระอัครสาวก
- แสดงโอวาทปาติโมกข์

ชาดก

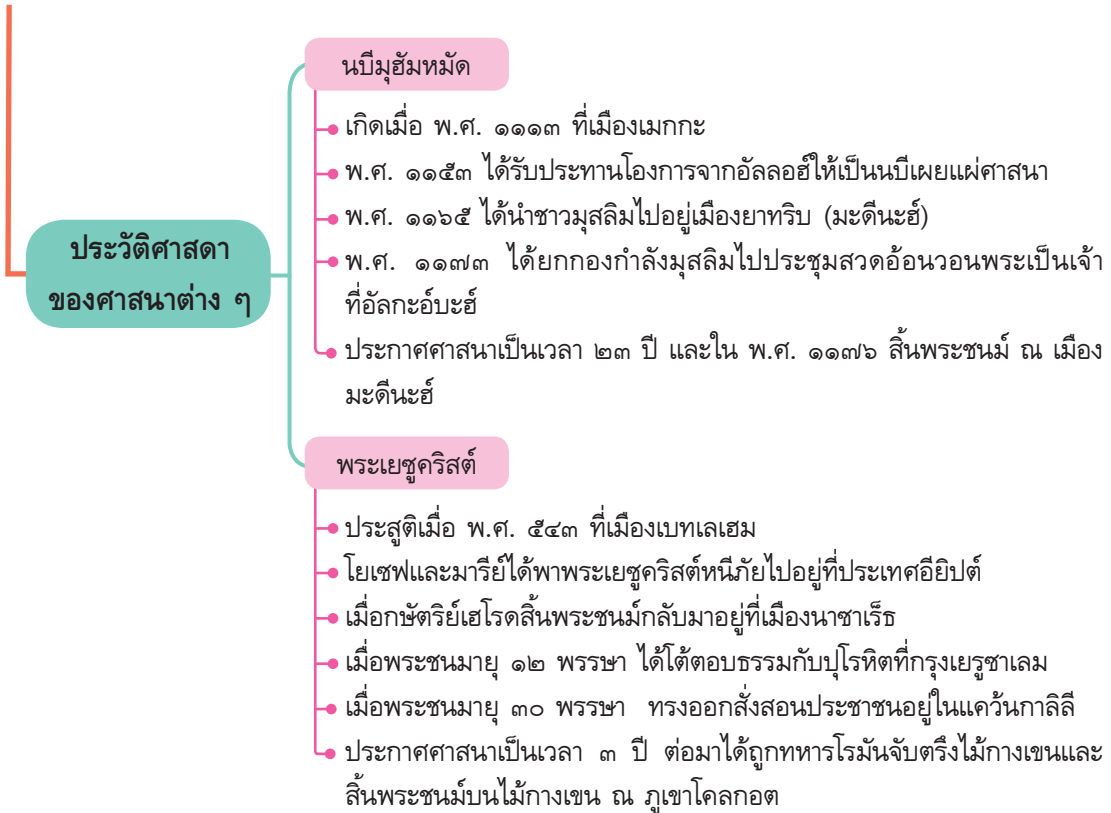
กุกกุฏชาดก

- ข้อคิดหรือคำสอนจากชาดก: การแนะนำตักเตือนคนพาลอาจจะได้รับความเดือดร้อนตามมาในภายหลัง

มหาอุกกุสชาดก

- ข้อคิดหรือคำสอนจากชาดก: มิตรแท้สามารถช่วยเหลือได้ในยามที่ทุกข์ยาก

บทสรุป (ต่อ)

กิจกรรมเสนอแนะ

- แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน
- แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปพุทธประวัติ ประวัตินบีมุฮัมมัดและพระเยซูคริสต์ บันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าห้องเรียน
- แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มศึกษาภูมิพุทธศาสนิกและมหาอุกฤษ-ชาดก แล้วร่วมกันสรุปข้อคิด บันทึกลงในสมุดแล้วนำไปปฏิบัติตาม บันทึกผลดีจากการปฏิบัติ แล้วนำมาพลัดกันเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังหน้าห้องเรียน

โครงการ

ทำโครงการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ตนนับถือ หรืออาจเลือกทำโครงการอื่นตามความสนใจ โดยให้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียน และเสนอชื่อโครงการให้ครูพิจารณาก่อน

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คบคนพาลพาลพาไปหาผิด
คบคนดีจักได้ดีเป็นศรีตน

คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล
จะคบคนมาเป็นมิตรคิดใคร่ครวญ

จากคำกลอนบทนี้

๑. คนพาลมีลักษณะอย่างไร นักเรียนควรปฏิบัติต่อคนพาลอย่างไร
๒. บัณฑิตมีลักษณะอย่างไร นักเรียนควรปฏิบัติต่อบัณฑิตอย่างไร

คำถามทบทวน

๑. “พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำความดีและพัฒนาจิตใจ” นักเรียนเห็นด้วยกับคำกล่าวนี้อหรือไม่ เพราะเหตุใด
๒. องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธคืออะไร
๓. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ไหน และธรรมที่ตรัสรู้ชื่อว่าอะไร
๔. พระพุทธเจ้าทรงประกาศธรรมครั้งแรกแก่ใคร และได้ผลเป็นอย่างไร
๕. กุฏิพุทธชาดกและมหาอุกกุสชาดกให้ข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องใด
๖. ลึงในกุฏิพุทธชาดกมีนิล้อย่างไร นักเรียนควรเอาเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะอะไร
๗. การศึกษาประวัติศาสตร์ของศาสนาต่าง ๆ มีประโยชน์อย่างไร